

002/1697-20

30.03.2020

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Dünya Sağlık Örgütü'nün pandemi olarak ilan ettiği Covid-19 salgını tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de zorlu bir süreç yaşanmasına neden oluyor.

Bu süreçte filyasyon çalışmalarında istihdam edilmek üzere kamuya bağlı ağız ve diş sağlığı merkezlerinden 556, ilçe sağlık müdürlükleri, toplum sağlığı merkezleri, devlet hastaneleri gibi birimlerde çalışanlarla birlikte 700'e yakın dişhekimi ve çok sayıda diğer sağlık çalışanı görevlendirilmiştir.

Covid-19'un kontrol altına alınmasında oldukça yoğun çalışan il ve ilçe sağlık müdürlükleri var olan merkezi eksiklikler nedeniyle sorunlar yaşamaktadır. Birlikte çözümü bulmak için hızlı gelişen bu süreçte bize yansıyan sorunları ifade etmek istiyoruz.

Görevlendirmenin mesai bitiminden sonra bildirilip sabah görevde olunmasının istenilmesi nedeniyle tüm kurumlarda ciddi bir koordinasyon eksikliği yaşanmıştır.

Görevlendirme yapılan dişhekimleri, diş teknisyenleri ve klinik yardımcıları nasıl çalışma yürütüleceğine dair bir bilgilendirme yapılmadan, herhangi bir eğitim almadan ilçe sağlık müdürlüklerine yollanmıştır. Bu durum zaten yoğun çalışan ilçe sağlık müdürlüklerini ve görevle giden sağlık çalışanlarını zor durumda bırakmıştır. Müdürlüklerin fiziki koşulları bu kadar çalışana istihdam edecek düzeyde olmadığından pandemi sebebiyle korunması şart olan fiziksel mesafe asla sağlanamamıştır.

Buna ilçe sağlık merkezlerinde maske, eldiven, dezenfektan gibi temel malzemelerde ciddi eksiklikler olması, bazı sağlık çalışanlarının "her halükarda Covid-19 olacağını" kanıksayarak tedbirsizlik göstermesi de eklenince tüm çalışanların ve hizmet etmekle yükümlü olduğu tüm toplumun sağlığının riske edildiği gözlemlenmiştir.

Kriz anında işgücünü verimli kullanmaya yönelik organizasyonu hızla organize olarak nispeten daha iyi yöneten ilçe sağlık müdürlükleri olduğu gibi süreci uzatıp personeli gerekli olmadığı halde toplu halde bir arada tutarak bulaş riskini dikkate almayan ilçe sağlık müdürlüklerinin varlığı da bilinmelidir.

Bu süreçte uzun vadeli sağlık hizmetinin verimliliği açısından sağlık çalışanlarının sağlığının göz ardı edilmemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bölgesel ihtiyaç ve vaka sayısının gerektirdiği durumlara göre vardiya şekli ve sayısı gibi düzenlemeler yapılmalı, bulaş riski göz önünde bulundurularak mümkün olduğunca dinlenme süreleri verilmeli, tüm kurumlarda standart bir çalışma geliştirilmeli ve **rutin testler** ile çalışanların sağlığı takip edilmelidir.

Gün geçtikçe daha çok sayıda sağlık çalışanının enfekte olmaya başladığını üzülen duyuyor ve görüyoruz. Bu gerçekten hareketle **ulaşımın** da bulaş riskini arttıracaklarını bu sebeple toplu ulaşımdan ziyade servisler ile ulaşım sağlanmasının toplumun kontamine olmaması açısından ve geç vardiya saatlerinde güvenlik sorunlarının yaşanacağı da düşünülerek İstanbul gibi bir büyükşehirde özellikle, buna göre önlemler alınmalıdır.

Yine bu süreçte kendilerinden çok beraber yaşadıkları aile ve yakınlarına hastalık bulaştırma korkusu yaşayan sağlık çalışanlarının, **konaklama** ihtiyaçları da destek ve dayanışma gösteren belediye, otel, kamu misafirhanelerinde kalma seçenekleri değerlendirilerek bir an önce ilçe sağlık müdürlüklerince planlanmalıdır.

Yine dişhekimlerinin öncelikle ve özellikle örnek alma ile ilgili standart bir eğitim ihtiyacı olduğu göz önünde bulundurulmalı, ayrıca kaygı ve bilgi kargaşası yaşanmaması için her kurumda, gerek koruyucu ekipmanın kullanımı gerekse kendini koruma konularında sahada görevlendirilmeden önce mutlaka teorik ve pratik eğitim verilmesi gerekmektedir.

Sürüntü alınırken kimi yerlerde iki çalışana koruyucu giysi verilirken kimi yerlerde tek kişiye verilmektedir. Yine kimi yerlerde cerrahi maskenin yeterli olduğu söylenmekteyken kimi kurumlarda personele filtreli maske verilmektedir. Sağlıkçıların sağlığının tüm toplumun sağlığı açısından çok önemli olduğu unutulmamalı, koruyucu ekipman eksiklikleri ve standart olmayan yaklaşımların bir an önce giderilmesi gerekmektedir.

Pandemi sebebiyle tüm kurumlarımızın iş yükünün arttığını ve hızlı gelişen bir süreç olma sebebiyle bazı sorunların yaşanabileceğinin farkında olmamızla beraber bunların giderilmesinde gecikilmesi durumunda bu zorlu sürecin daha kritik süreçlere dönüşeceğini önemle hatırlatmak isteriz. Bu süreçte, dayanışma içinde olan kişi ve kurumların desteğinin çok kıymetli olduğu ve sürdürülmesi gerektiği atlanmamalı ancak temel ihtiyaçların giderilmesinde öncelikli sorumlunun kurumlar olduğu da unutulmamalıdır.

Bunlar dışında ağız ve diş sağlığı merkezlerinde yapılan görevlendirmeler sebebi ile merkezlerde geriye çok az sayıda çalışan kalmış durumda ve bu personel, az sayıyla nöbet ve elektif olmayan acil işlemleri yürütmeye çalışıyor.

Dişhekimliğinde aerosol sebebiyle bulaş riski yüksek olduğundan dişhekimliği hizmeti sunan özel muayenehaneler, poliklinikler ve merkezler de dâhil olmak üzere tüm dişhekimleri hizmet azaltmış veya durdurmuştur. Bu nedenle kamudaki ağız ve diş sağlığı hastanelerine yönelen hasta sayısının artacağı öngörülmelidir. Dolayısıyla kamu ADSM'lerinde kalan personelin iş yükü artmasıyla birlikte yorgunluk, stres ve sık gelen nöbetler yoluyla bulaş riskinin de artacağı bilinmelidir.

Pandemi koşullarında yapılamayacak işlemler konusunda hasta ve hasta yakınlarının ikna olmaması ve tedavi ısrarı sağlıkta şiddete de zemin yaratmaktadır. Bu sebeplerden dolayı acil nöbetlerin kaldırılıp esnek çalışma ile dönüşümlü acil işlem hizmetleri verilmesi için düzenlemeler yapılmasını önermekteyiz.

Covid-19 salgınıyla ilgili diğer ÷lkelerde gördüğümüz deneyimlerde sağlık çalışanlarının yetersiz izolasyonla, plansız girişimler ve hastalık taramasından geçirilmeden uzun mesailer içinde çalıştırılmasıyla immün sistemin zayıflatılmış olduğu yönünde bilgiler paylaşılıyor. Yine apraz bulaştırarak yayma riskleri ifade ediliyor. Salgınla mücadele ederken bu deneyimlerden faydalanmak, aynı hatalara düşmemek ve salgına karşı en ön safta çalışan sağlık çalışanları için dinlenerek dönüşümlü çalışma ilkesine uyulması, koruyucu ekipmanların tam temin edilmesi, kendi ailelerinden habersiz kontaminasyon daireleri yapmadan izole edilerek sahada çalıştırılması ve mutlaka test yapılarak sağlıklarının kontrol edilmesinin önemini yineliyoruz.

“Sağlık alışanlarının sağlığı tüm toplumun sağlığıdır”

Bu süreçte sorunların çözümünde birlikte yapılabilirler konusunda elimizden geleni yapacağımızı, meslektaşlarımıza ve tüm kurumlarımıza dayanışma ve destek çabalarımızın süreceğini belirtmek ister, sağlıklı günler dileriz.

Saygılarımla,

Ayten Yıldırım
İstanbul Dişhekimleri Odası
Genel Sekreteri

DAğITIM:

T.C. Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu

İstanbul İlindeki İlçe Sağlık Müdürlükleri